

23. АДВЕНТИСТИТЕ ОТ СЕДМИЯ ДЕН ВЯРВАТ...

БРАКЪТ е учреден от Бог в Едем и утвърден от Исус като доживотен съюз на интимна връзка между мъжа и жената. За християнина бракът означава предаване както на Бог, така и на съпруга, и той би трябвало да бъде сключван само между партньори, които споделят една и съща вяра. Взаимната любов, почит, уважение и отговорност са тъканта на тази връзка, която трябва да отразява любовта, светостта, близостта и непреходността на връзката между Христос и Неговата църква. Относно развода Исус учи, че този, който се развежда, освен поради прелюбодеяние, и сключва брак с друго лице, извършва прелюбодеяние. Въпреки че някои семейни връзки не оправдават очакванията за този идеал, брачните партньори, които се посвещават напълно един на друг в Христос, могат да достигнат единство в любовта чрез ръководството на Духа и подкрепата на църквата. Бог благославя семейството и очаква неговите членове да си помагат взаимно по пътя към пълната зрелост. Родителите трябва да възпитават децата си да обичат Господ и да Му се покоряват. Чрез своя пример и думи те следва да ги учат, че Христос е обичащ и дисциплиниращ. Винаги нежен и грижовен, Той иска да станем членове на Неговото тяло, Божието семейство. Задълбочаващата се семейна близост е един от белезите на последната евангелска вест. (Бит. 2:18-25; Мат. 19:3-9; Йоан 2:1-11; 2 Кор. 6:14; Еф. 5:21-33; Мат. 5:31, 32; Марк 10:11, 12; Лука 16:18; 1 Кор. 7:10, 11; Изх. 20:12; Еф. 6:1-4; Вт. 6:5-9; Пр. 22:6; Мал. 4:5, 6.)

БРАКЪТ И СЕМЕЙСТВОТО

ДОМЪТ Е ОСНОВНАТА СРЕДА за възстановяване на Божия образ в човека. Вътре в семейството бащата, майката и децата могат да се изразяват свободно, като задоволяват своята нужда от принадлежност, любов и близост. Тук личността укрепва и се развива достойнството ѝ. Домът е също мястото, където чрез Божията благодат се възприемат принципите на истинското християнство и неговите стойности се предават от поколение на поколение.

Семейството може да бъде място на истинско щастие. Но може да бъде и сцена на ужасни болки и наранявания. Хармоничният семеен живот показва истинските принципи на християнството, които разкриват характера на Бог. За съжаление, тези качества се проявяват съвсем рядко в съвременните домове. Вместо това много семейства поощряват мислите и намеренията на себелюбивото човешко сърце – разпри, бунтуване, съперничество, гняв, непристойно държание и дори жестокост. И все пак, тези качества не са част от Божия първоначален

план. Исус казва: „Отначало не е било така“ (Мат. 19:8).

В НАЧАЛОТО

Съботата и бракът са два от Божиите първоначални дара за човешкото семейство. Те са предназначени да осигуряват радост, почивка и принадлежност, независимо от времето, мястото и културата. Учредяването на тези две институции е кулминационната точка при сътворяването на нашата земя. Те са последните и най-добрите от безкрайно добрите дарове, които Бог предоставя на човечеството при сътворението. Като учредява съботата, Той дава на човека време за почивка и възстановяване, време за общение и приятелство с Него. Като създава първото семейство, Той учредява основната социална единица на човечеството, дава ѝ чувство за принадлежност и ѝ осигурява възможност да се развива като единство от пълноценни личности в служба на Бог и на другите.

Мъж и жена по Божу образ.

Бит. 1:26, 27 описва създаването на човека, който трябва да населява тази

земя: „Бог каза: Да създадем човека по Нашия образ, по Наше подобие... И Бог създаде човека по Своя образ... мъж и жена ги създаде“. Тук, както и повече от 500 пъти на други места в Стария завет, понятието човек е употребено (и на евр., и на англ. ез.) в неговия видов смисъл. Това понятие включва и мъжа, и жената. Текстът не твърди, че само мъжът е бил създаден по образ на Бога, а жената по образ на мъжа.¹ Напротив, и двамата са създадени по Божи образ.

Точно както Отец, Синът и Светият Дух са Бог, така мъжът и жената заедно трябва да образуват „човек“. И както Божеството, въпреки че са едно, нямат еднаква функция. Те са равни по правото на съществуване, по достойнство, но не са еднакви като личности (срв. Йоан 10:30; 1 Кор. 11:3). Техните тела се допълват, техните роли си сътрудничат.

И двата пола са добри и необходими (Бит. 1:31), както и техните различни роли. Семейството и домът са изградени на базата на половата разлика. Бог би могъл да продължи живота на земята и без да създава мъжки и женски пол, както се вижда от безполовото възпроизводство при някои видове от животинския свят. Но Той създава „два индивида, идентични по общия си вид и характерни качества, но всеки съдържащ в себе си нещо, което липсва на другия и което допълва другия“.² Един свят, съставен изключително от личности с един пол, не би бил пълен. Истинско осъществяване може да стане само в общество, в което са включе-

ни както мъжът, така и жената. Равенството не подлежи на оспорване, защото и двата пола са от съществено значение.

През първия си ден Адам, първородният и следователно глава на човешката раса³, разбира своята уникалност – защото няма друг, подобен на него. „Но помощник, подходящ за човека, не се намери“ (Бит. 2:20). Бог дава възможност на Адам да почувства тази липса. Той казва: „Не е добре за човека да бъде сам; ще му създам подходящ помощник“ (Бит. 2:18).

Еврейската дума *neged*, преведена „подходящ“, е съществително име, свързано с предлог, което означава да стоя „пред, срещу, да съответствам на“ някого или нещо. В този случай личността, която трябва да стои пред Адам, е нужно да го допълва, да отговаря на него, да му съответства по подобие. Затова Бог „даде на човека дълбок сън“ и вземайки „едно от ребрата му“ (Бит. 2:21, 22), оформя неговата съпруга.⁴

Като се събужда, Адам мигновено долавя близката, много интимна връзка, която това специално творческо дело прави възможна. Той възкликва: „Тази вече е кост от костите ми и плът от плътта ми; тя ще се нарече Жена, защото от Мъжа беше взета“ (Бит. 2:23, срв. 1 Кор. 11:8).

Бракът. От различието между мъжа и жената Бог създава ред, единство. През този първи петък Той

извършва първото бракосъчетание, като свързва тези двама, копие на Неговия образ, и ги прави едно. И бракът става основа на семейството, основа на самото общество, оттогава досега.

Свещеното Писание описва брака като решителен акт както на отделяне, така и на привързване: „Ще остави човек баща си и майка си и ще се привърже към жена си, и те ще бъдат една плът“ (Бит. 2:24).

1. Оставяне. От жизнено значение за брачната връзка е да се оставят на заден план бившите първостепенни връзки. Брачната връзка трябва да заеме мястото на връзката между родителя и детето. В този смисъл „оставянето“ на връзката с родителите позволява „привързването“ към другия. Без този процес бракът няма твърда основа.

2. Привързване. Еврейското понятие, преведено привързвам, произлиза от дума, която означава „прилепвам се, свързвам се, съединявам се с, държа се за“. Като съществителното може да се употреби дори за спояване (Ис. 41:7). Близостта и силата на тази връзка илюстрират естеството на брачната връзка. Всеки опит да се наруши този съюз би наранил личностите, които са свързани тясно. Това, че тази човешка връзка е много интимна, близка, се подчертава и от факта, че същият глагол е употребен и за връзката между Бог и Неговия народ: „От Господа, Твоя Бог, да се

боиш, на Него да служиш, към Него да бъдеш привързан и в Неговото име да се заклеваш“ (Вт. 10:20).

3. Сключване на завет. В Писанието този тържествен обет, това обещание, чрез което брачните двойки се свързват заедно, се нарича „завет“, понятие, използвано за най-тържественото и най-задължаващото споразумение, известно в Божието слово (Мал. 2:14; Пр. 2:16, 17). Връзката между съпруга и съпругата трябва да следва примера на Божия вечен завет с Неговия народ, църквата (Еф. 5:21-33). Ангажиментът им един към друг трябва да придобие верността и трайността, които характеризират Божия завет (Пс. 89:34; П.Йер. 3:23).

Бог и близките на брачната двойка, приятелите и обществото стават свидетели на завета, който те сключват един с друг. Този завет се потвърждава в небето. „Онова, което Бог е съчетал, човек да не го разлъчва“ (Мат. 19:6). Християнската двойка разбира, че при брака се сключва завет за взаимна вярност, която трае, докато и двамата са живи.⁵

4. Стават една плът. Оставянето и сключването на завет за свързване имат за резултат един съюз, който е тайна. Това е единство в пълния смисъл на думата – брачната двойка живее заедно и споделя дълбока интимност. От самото начало това единство се отнася и за физическия съюз в брака. Но отвъд него стои интимната връзка на ума и емоциите,

която осигурява и подплатява тази физическа страна на брака.

а. Съвместен живот. За връзката Си със Своя народ Бог пита: „Ще ходят ли двама заедно, ако не се съгласят?“ (Ам. 3:3). Този въпрос е подходящ и за тези, които биха станали една плът. Бог нарежда на израелтяните да не сключват брак със съседните народи, „защото ще пречат на синовете ти да Ме следват, за да служат на други богове“ (Вт. 7:4, срв. И.Н. 23:11-13). Когато пренебрегват тези наставления, израелтяните се срещат с катастрофални последици (Съд. 14-16; 3 Ц. 11:1-10; Езд. 9; 10).

Павел повтаря този принцип, като подчертава най-същественото: „Не се впрягайте заедно с невярващите; защото какво общо имат правдата и беззаконието или какво общение има светлината с тъмнината? И какво съгласие има Христос с Велиал? Или какво съучастие има вярващият с невярващия? И какво споразумение има Божият храм с идолите? Защото ние сме храм на живия Бог“ (2 Кор. 6:14-16, срв. 17, 18).

Ясно е, че Писанието очаква вярващите да се женят за вярващи. Но този принцип се простира дори отвъд това. Истинското единство изисква съгласие във вярванията и обичаите. Различията в религиозните преживявания водят до различия в начина на живот, които могат да причинят сериозни сътресения и дисхармония в брака. Следователно, за да се постигне единство, за което говори Свещеното писание, хората

би трябвало да се женят за тези, които са от тяхната общност.⁶

б. Един до друг. За да станат една плът, двама души трябва да бъдат абсолютно верни един на друг. Когато човек се жени, той рискува всичко и приема всичко, което идва с партньора му. Тези, които се женят, обявяват своето желание да споделят отговорностите на живота със своя партньор, да устояват заедно срещу всичко. Бракът изисква активна, последователна любов, която няма да бъде предадена.

„Двете личности споделят всичко, което имат, не само своите тела, не само материалните си притежания, но и мислите си, и чувствата си, своите радости и скърби, надежди и страхове, успехи и падения. Да бъдат „една плът“, означава две личности да станат напълно едно в тяло, душа и дух, като все пак останат две различни личности.“⁷

в. Интимност. Да бъдеш една плът включва и сексуалната връзка: „Адам позна жена си Ева; и тя зачена“ (Бит. 4:1). В своя копнеж да бъдат заедно, копнеж, който мъжете и жените чувстват от дните на Адам и Ева, всяка семейна двойка възпроизвежда първата любовна история. Актът на сексуална интимност е възможно най-близката физическа връзка между тях; той представя близостта, която двойката може да изживее както емоционално, така и духовно. Християнската брачна любов би трябвало да се характеризира с топлина, радост и възхищение (Пр. 5:18, 19).

„Женитбата нека бъде на почит у всички и леглото – неосквернено“ (Евр. 13:4). „Писанията ни заявяват ясно, че радостният сексуален израз на любов между съпруга и съпругата е Божи план. Този акт е, както писателят на Посланието към евреите подчертава, НЕОСКВЕРНЕН, НЕГРЕХОВЕН, НЕОПЕТНЕН. Той е израз на велика почит в брака – Светая Светих, където съпругът и съпругата се срещат лично, за да отпразнуват своята взаимна любов. Това е време, предназначено да бъде както свято, така и безкрайно приятно.“⁸

5. Библейска любов. Брачната любов е безусловно нежно и интимно посвещение един на друг, което насърчава взаимното израстване по образа на Бог във всички аспекти на личността: физически, емоционален, интелектуален и духовен. В брака действат различни видове любов: тя има своите романтични времена, времена на силни изживявания; своите много сантиментални времена; своите спокойни времена; време за общуване и чувство за принадлежност. Но любовта агаре, описана в Новия завет – неегоистичната, отдадена изцяло на грижа за другия, е основа на истинската, трайна, непреходна съпругеска любов.

Исус проявява най-висшата форма на тази любов, когато поема вината и последствията от нашите грехове и отива на кръста. „Като беше възлюбил Своите, които бяха на света, докрай ги възлюби“ (Йоан 13:1). Той ни обиква независимо от края,

до който го довеждат нашите грехове. Това е била и е безусловната любов на Исус Христос – агаре.

Описвайки я, Павел казва: „Любовта дълго търпи и е милостива, любовта не завижда, любовта не се превъзнася, не се гордее, не безобразничи, не търси своето, не се раздражнява, не държи сметка за зло, не се радва на неправдата, а се радва заедно с истината, всичко премълчава, на всичко хваща вяра, на всичко се надява, всичко търпи. Любовта никога не отпада...“ (1 Кор. 13:4-8).

Коментирайки този пасаж, Ед Уит пише: „Любовта агаре е вечен източник на сила, тя продължава да действа, когато всяка друга любов отпада... Тя обича без значение какъв си. Без значение колко несимпатичен и неприятен е другият човек, любовта агаре може да продължи да се лее. Агаре е безусловна както Божи-ята любов към нас. Тя е становище на ума, което се основава върху съзнателния избор на волята“.⁹

6. Духовната отговорност на личността. Въпреки че брачните партньори са сключили завет за взаимно посвещение един на друг, всеки от тях трябва лично да носи отговорност за избора, който прави (2 Кор. 5:10). Поемането на тази отговорност означава, че той никога няма да обвинява другия за това, което сам е извършил. Те трябва да поемат и отговорността за своето собствено духовно развитие, никой не бива да разчита на духовната сила на другия. И все пак, от друга страна, връзка-

та на единия с Бога може да служи като източник на сила и насърчение за другия.

ПОСЛЕДИЦИТЕ ОТ ГРЕХОПАДЕНИЕТО ВЪРХУ БРАКА

Изопаченото отражение на Божия образ в човека, което грехът причинява, оказва въздействие и върху брака, както и върху всяка друга област на човешкия живот. Егоизмът се натрапва там, където царуват съвършена любов и единство. Егоизмът е главната мотивираща сила на всички, които не са водени от Христовата любов. Обявявайки се против принципа на предаване, служене и даване, който евангелието представя, той е главната причина за всеки неуспех на християнина.

Чрез непослушанието си Адам и Ева отиват против целта, за която са създадени. Преди да съгрешат, те живеят напълно открито и свободно пред Бог. След това, вместо да дойдат с радост при Него, те се скриват от страх, като се опитват да прикрият истината за себе си и да отхвърлят отговорността за постъпките си. Обхванати от дълбоко чувство на вина, което техният разум не е могъл да изличи, те не успяват да срещнат очите на Бог и святите ангели. Оттогава това бягане и себеоправдание става общ модел на човешкото отношение към Бог.

Страхът, който ги принуждава да се прикриват, изопачва не само връзката им с Бог, но застава и между самите тях. Когато Бог ги запитва, те и двамата търсят начин да защитят себе

си за сметка на другия. Обвиненията им доказват сериозния провал във връзката на любов, която Бог е създал при сътворението.

След грехопадението Бог казва на жената: „На мъжа ти ще бъде подчинено всяко твое желание и той ще те владее“ (Бит. 3:16). Той е възнамерявал този принцип, който не променя основното равенство между мъжа и жената, да бъде от полза не само за първата човешка двойка, но и за следващите.¹⁰ За нещастие този принцип се изопачва. Оттогава доминирането чрез сила, манипулиране и унищожаване на индивидуалността характеризират брака през вековете. Егоизмът прави приемането и оценяването на другия рядко срещани.

Същността на християнството е да се живее в хармонията на себеотричането, която характеризира брака преди грехопадението, което от своя страна бързо унищожава тази хармония. Обичта между съпруга и съпругата трябва да допринася за взаимното им щастие. Всеки да работи, за да радва другия. Те следва да се слепят като един и все пак никой от тях не бива да изгуби индивидуалността си, която принадлежи на Бог.¹¹

ОТКЛОНЕНИЯ ОТ БОЖИЯ ИДЕАЛ

Полугамия. Практиката човек да има няколко брачни партньори е в противоречие с единството и съюза, които Бог е учредил при първия брак в Едем. При полигамията не можеш да изоставиш всички други. Въпреки че Свещеното писание оп-

исва многоженството като културна действителност от времето на патриарсите, описанието му посочва ясно, че тези бракове не достигат Божествения идеал. Различните членове в тези бракове се вълчат в борби за власт, горчиви негодувания и отчуждение (вж. Бит. 16, срв. 29:16 - 30:24 и др.), използвайки децата като емоционално оръжие, с което да наранят другите членове на семейството.

Моногамната брачна двойка с чувство за принадлежност засилва тяхната интимност и свързване. Те разбират, че си принадлежат изцяло и че никой друг не може да нахърни тяхната близост. Моногамната връзка отразява по най-ясен начин връзката между Христос и Неговата църква, между личността и Бог.¹²

Блудство и прелюбодейство.

Съвременното мислене и практика олекотяват трайното и непреходно посвещение, при което и двамата съпрузи са сексуално верни един на друг до смърт. Но Свещеното писание счита всяка сексуална връзка извън брака за грях. Седмата заповед остава в сила и непроменена: „Не прелюбодействай“ (Изм. 20:14). Тук няма уговорки или изключения. Тази заповед е принцип, който ревностно пази брачната връзка.

Цялостното разбиране на библейското становище за блудството и прелюбодейството е в пълен контраст с днешната толерантност към действията на „постигнали съгласие пълнолетни“. Много пасажии и в Ста-

рия, и в Новия завет осъждат подобни деяния (Лев. 20:10-12; Пр. 6:24-32; 7:6-27; 1 Кор. 6:9, 13, 18; Гал. 5:19; Еф. 5:3; 1 Сол. 4:3 и др.).

Такива връзки могат да имат дълготрайни последствия. Те мамат законния сексуален партньор и могат да го увредят физически, емоционално, духовно, финансово, правно и социално. Наранява се цялото семейство, но ако има деца, те са особено силно наранени. Тези връзки могат да имат за резултат предаване на венерически болести и раждане на извънбрачни деца. А облакът от лъжи и безчестие, който съпътства този вид деяния, така унищожава доверието, че то не може никога вече да бъде възстановено. Дори независимо от библейската заповед срещу тези форми на неморалност, самият резултат от жалките им последствия би трябвало да бъде достатъчно ясно предупреждение.

Нечистота на мислите. Грехът не е просто външното деяние; по-скоро той е проблем на сърцето, който засяга дълбоко начина на мислене. Ако изворите са замърсени, няма вероятност реките да бъдат чисти. Исус разбира, че вътрешният резервоар на ума обуславя човешкото поведение, „защото от сърцето се пораждат зли помисли, убийства, прелюбодейства, блудства, кражби, лъжесвидетелства, хули“ (Мат. 15:19). Поради тази склонност Той говори за делото на невярност, извършено още в мислите и чувствата: „Чули сте, че е било казано: „Не прелюбодействай“. Но аз ви казвам, че всеки,

който гледа жена, за да я пожелае, вече е прелюбодействал с нея в сърцето си" (Мат. 5:27, 28).

Днес съществува цяла индустрия, която превръща в капитал извратеността на въображението. Сексуалните и чувствени филми и книги, които тя произвежда, нямат място в живота на християнина. Те не само насърчават незаконните връзки, но свеждат значението на личността на мъжа и жената до обикновен сексуален обект, изопачавайки истинското значение на секса и помрачавайки образа на Бог. Християните са призовани да имат чисти мисли и да живеят чист живот, тъй като се приготвят да живеят в чисто и вечно общество.

Кръвосмешение. Някои родители прекрачват границата, която разграничава здравия израз на любов към техните деца, като допускат физическа и емоционална интимност с тях. Това се получава често пъти при пренебрегната нормална връзка между съпруга и съпругата, при което едно от децата става жертва. Прекрачването на границата може да стане и между братя и сестри, и между членовете на едно по-голямо семейство.

Кръвосмешението е забранено в Стария завет (Лев. 18:6-19; Вт. 27:20-23) и осъдено в Новия (1 Кор. 5:1-5). Тази злоупотреба уврежда развитието на сексуалността у детето и му налага жесток товар от срам и вина, който то може да внесе покъсно и в брачния си живот. Когато

родител наруши тези граници, той унищожава чувството на доверие у детето, така жизненоважно за вярата му в Бог.

Развод. Едно изявление на Исус обобщава учението на Библията за развода: „Онова, което Бог е съчетал, човек да не го разлъчва" (Мат. 19:6; Марк 10:7-9). Бракът е свят, защото Бог го е осветил. В края на краищата именно Бог е Този, Който съединява съпруга и съпругата, а не обикновените човешки думи или половият акт. Именно Той е подпечатал техния съюз. Следователно разбирането на християнина за развода и повторния брак трябва да почива на библейска основа.

Изявлението на Исус потвърждава основния библейски принцип за развода: Бог възнамерява бракът да не се разтрогва. Когато фарисеите Го питат дали несъвместимостта на характеристиките в брака е достатъчна причина за развод, Той утвърждава едемския модел на брак – вечен съюз. Когато Го притискат със закона за развода, който Моисей е дал, Той отговаря: „Поради вашето коравосърдечие Моисей ви е позволил да напускате жените си; но отначало не е било така" (Мат. 19:8). Исус потвърждава, че единственото законно основание за развод е сексуалната изневяра (Мат. 5:32; 19:9).

Отговорът към фарисеите изяснява, че Исус има далеч по-задълбочено разбиране от тях за верността. От това, което Той казва, и от принципите за брака и в Стария, и

в Новия завет, може да се заключи, че Бог възнамерява тези, които се женят, да отразяват Божия образ в доживотен съюз.

Дори и неверността на единия от съпрузите не означава, че бракът непременно трябва да приключи с развод. Пътят на кръста насърчава към дълбоко покаяние и прощение, премахване на корените на огорчението. Дори и в случай на прелюбодеяние чрез прощателната и примиряващата сила на Бог нараненият съпруг би трябвало да има предвид Божията първоначална цел при сътворението. „От библейска гледна точка не е необходимо прелюбодеяството да оказва по-разрушително въздействие върху вашия брак от всеки друг грях... Когато сте готови да простите и да се откажете от отрицателното си отношение, Бог с готовност ще ви излекува и ще възстанови любовта ви един към друг.“¹³

Докато Божественият идеал за брака е вечен съюз чрез любов, който продължава до смъртта на единия от съпрузите, понякога става необходимо законно разделяне поради постъпки от друг характер като физически тормоз над съпругата или детето. „В някои граждански правни системи такова разделяне може да бъде осигурено само чрез развод, който при тези обстоятелства не би трябвало да бъде осъждан. Но такова разделяне или развод, при което няма „невярност към брачната клетва“, не дава на нито един от двамата библейско право да се ожени повторно, освен ако другият не се

ожени, извърши прелюбодеяние или почине.“¹⁴

Тъй като бракът е Божествена институция, църквата има неповторимата и тържествена отговорност както да предотвратява развода, така и ако настъпи развод, да лекува, доколкото е възможно, раните, които той причинява.

Хомосексуализъм. Бог създава мъжа и жената, за да се различават и все пак да се допълват един друг. И когато прави това, Той насочва техните сексуални чувства към противоположния пол. Различията и близостта се проявяват в привличането между двата пола, за да се изгради пълноценна връзка.

В някои случаи грехът е повлиял дори върху тази основна ориентация, причинявайки явлението хомосексуализъм. Тогава естествената сексуална ориентация е „обърната“ към хора от същия пол.

Свещеното писание осъжда хомосексуалната практика със силно отрицателна терминология (Бит. 19:4-10, срв. Юда 7, 8; Лев. 18:22; 20:13; Рим. 1:26-28; 1 Тим. 1:8-10). Деяния от този вид причиняват сериозно изопачаване на Божия образ в мъже и жени.

Тъй като „всички съгрешиха и не заслужават да се прославят от Бога“ (Рим. 3:23), християните ще съдействат за спасяване и на такива, които са засегнати и измъчвани от това смущение. Ще отразяват отношението, което Христос е проявил към жената, хваната в прелюбодеяние:

„И аз не те осъждам; иди си, отсега нататък не съгрешавай вече“ (Йоан 8:11). Не само склонните към хомосексуализъм, но и всички, затънали в тресавището на слабости, навици или връзки, причиняващи тревога, срам или вина, се нуждаят от изслушване или дума на съчувствие от обучен и опитен християнски съветник. Никой грешник не е извън обсега на Божията целебна благодат.¹⁵

СЕМЕЙСТВОТО

След като създава Адам и Ева, Бог им дава да владеят света (Бит. 1:26; 2:15). Те създават първото семейство, първата църква и поставят началото на обществото. Така обществото е изградено върху брака и семейството. Тъй като са били единствените жители на земята, Бог им заповядва: „Плодете се и се размножавайте, напълнете земята и я покорете“ (Бит. 1:28).

Както сочат световните демографски статистики, вече няма ненаселена земя, която да иска да бъде напълнена и покорена. Но тези християнски семейни двойки, които решават да дадат живот на деца в този свят, все още имат задължението да ги възпитат в духа и увещанията на Господ (Еф. 6:4). Преди да се насочи по този път, семейната двойка трябва да се съобрази с Божия идеал за семейството.

РОДИТЕЛИТЕ

1. Бащата. Свещеното писание дава на съпруга и бащата отговорността да бъде глава и свещеник в

дома (Кол. 3:18-21; 1 Пет. 3:1-8). Той става прототип на Христос, главата на църквата. „Защото мъжът е глава на жената, както и Христос е глава на църквата (като само Той е спасител на тялото). Но както църквата се подчинява на Христос, така и жените нека се подчиняват във всичко на своите мъже. Мъже, обичайте жените си, както и Христос възлюби църквата и предаде Себе Си за нея, за да я освети, след като я е очистил с водно умиване чрез словото, за да я представи на Себе Си църква славна, без петно или бръчка, или друго такова нещо, но да бъде свята и непорочна. Така са длъжни и мъжете да обичат жените си, както своите тела. Който обича жена си, себе си обича“ (Еф. 5:23-28).

Както Христос води църквата, така и съпругът и съпругата „би трябвало да си отстъпват един на друг“, но Божието слово дава предпочитание на преценката, на решението на мъжа там, където не става въпрос за съвест.¹⁶ Същевременно той носи отговорността да се отнася към нейната индивидуалност с възможно най-голямо уважение.

Както Христос оказва едно благодородно ръководство, което Го завежда като слуга на кръста, така и мъжът трябва да ръководи дома си с жертвоготовност. „Ръководството на Христос е ръководство на мъдрост и любов и когато мъжете изпълняват своите задължения към съпругите си, ще използват своя авторитет със същата нежност, с която Христос го използва към църквата. Когато

Христовият Дух контролира съпруга, резултат от подчинението на жената ще бъде спокойствие и благополучие, защото той ще изисква от нея само това, което е добро, по същия начин, по който Христос изисква подчинение от църквата... Нека съпрузите изучават думите на Христос не за да откриват колко пълно трябва да бъде подчинението на жената, но как могат да имат Христовия ум и да станат чисти, святи и годни да бъдат господари на своите домове."¹⁷

Като свещеник в дома, подобно на Авраам, бащата ще събира семейството в началото на деня и ще го предава в ръцете на Бог. Вечерта ще събира отново членовете на това семейство, за да Го славят и за да Му благодарят за дарените благословения. Това семейно богослужение ще бъде връзката, която ги обединява – време, когато на Бог се дава първо място в семейството.¹⁸

Мъдрият баща прекарва времето си със своите деца. Детето може да получи много уроци от бащата – уважение и любов към майката, любов към Бог, значение на молитвата, любов към другите хора, начин на работа, скромност, любов към природата и нещата, които Бог е създал. Но ако бащата не е никога в дома си, детето се лишава от тази привилегия и радост.

2. Майката. Майчинството е най-близкото нещо на земята до партньорството с Бога. „Царят на своя престол не извършва по-въз-

вишена работа от майката. Тя е царицата на дома. В нейна власт е да оформи характера на децата си, за да бъдат годни за по-възвишения, безсмъртен живот. Един ангел не би могъл да поиска по-възвишена мисия, защото, като извършва това дело, тя служи на Бог... Нека осъзнае стойността на своята работа и се обличае в Божието всеоръжие, за да може да се съпротивлява на изкушението, да се съобразява със стандартите на света. Нейната работа е както за този свят, така и за вечността."¹⁹

Някой в семейството трябва да носи решителната отговорност за характера на децата. Възпитанието на детето не може да бъде оставено на случая или възложено на други, защото никой не изпитва към детето тази любов, която изпитват неговите родители. Бог създава майката със способността да носи детето вътре в своето тяло, да го кърми и да го обича. Освен при смекчаващи вината обстоятелства на сериозни финансови трудности или при състояние на самотен родител²⁰, ако се съгласи, майката има уникалната привилегия да остане със своите деца през целия ден: тя може да изпита радостта, че работи заедно с Твореца в изграждането на характери за вечността.

„Необходимо е някой в семейната общност да счита семейството за своя кариера. Да се приеме попрището на съпруга и майка, поглъщащо целия живот, е нещо изключително рядко в двадесет и първи век. И много предизвикателно. Пропиляно усилие? Неблагодарна работа?

Робиня без достойнство? Не! Това е най-възбуждащата възможност да се обърнат превратностите на живота, да се спаси човешкият род, да се повлияе на историята, да се направи нещо, което ще бъде почувствано и чуто в един все по-разширяващ се кръг.²¹

В старозаветни времена името на човека е кратко изявление за личността, която го носи. Ева получава името си след грехопадението (Бит. 3:20). Тъй като трябва да стане майка на всички хора, името ѝ (евр. ез. chawwah) произлиза от думата живот (евр. ез. chay). То отразява необикновеното положение на почит, което тя заема в историята на човечеството.

Както създаването на потомството не е единствено и изключително право нито само на Адам, нито само на Ева, така е и с родителството. И родителството трябва да бъде споделена отговорност. Така би трябвало да бъде и сега, не само при раждането на децата, но и при отглеждането им. Всеки родител има известни отговорности и те трябва да бъдат носени свято пред Господ. „Ето, наследство от Господа са синовете и награда от Него е плодът на работата“ (Пс. 127:3).

ДЕЦАТА

1. Приоритет. Освен предаността си на Господ и един към друг, родителите нямат по-възвишена отговорност от тази към децата, на които са дали живот. Те трябва да поставят интересите им над собствения си успех и удобство; не деца-

та са избрали да дойдат на света и затова трябва да им се помогне да влязат по най-добрия начин в живота. Тъй като влиянието на родителите е от жизнено значение за духовното, душевното и физическото здраве, благополучието на детето би трябвало да заеме първо място още преди раждането му.²²

2. Любов. Любовта на родителя би трябвало да бъде безусловна и жертвоготовна. Въпреки че децата може и никога да не се отплатят за нея, те трябва да я получават, за да живеят в атмосфера на любов и да имат емоционално здраве през целия си живот. Децата, които нямат тази любов, се стремят да я спечелят или се чувстват отхвърлени и маловажни, опитват се да я получат от родителите си чрез нежелателно поведение, което се затвърждава и става навик.²³

Децата, които са сигурни в любовта на родителите си, ще влияят и на други. Те могат да се научат както да дават, така и да получават. Разбират, че съществуването има смисъл и отвъд собственото аз. Като растат и се оформят така, те могат да прославят Бог.

3. Посвещение. Родителите християни трябва да посветят децата си в служба на Бог във възможно най-ранен момент от живота им. Събраанията на адвентистите от седмия ден осигуряват такава възможност за посвещение с една проста церемония, при която пред събранието родителите представят децата си на

Бог с молитва, точно както Йосиф и Мария са представили бебето Исус на Господ в храма (Лука 2:22-39). По този начин детето започва живота си като член на едно голямо духовно семейство. Членовете на събранието участват в социалното и духовното развитие на младия човек като дете на Бог и член на тялото Христово.

В тази служба родителите също посвещават себе си да възпитат детето в пътя на Господ, така че в него да бъде изобразен образът на Бог. За да постигнат тази цел, родителите ще водят редовно децата си на съботно училище и църква, та още в началото на живота си малките да станат част от тялото Христово. След това, като достигнат училищна възраст, родителите и църквата ще положат всяко старание, за да им дадат възможност да получат християнско образование, което още повече ще укрепи тяхната любов към Господ.

4. Постоянство. Духовното обучение, което родителите осъществяват, е продължителен процес, който обхваща всеки етап от живота на детето. Господ заповядва: „На тях да учиш прилежно децата си и за тях да говориш, когато седиш в дома си, когато ходиш по пътя, когато лягаш и когато ставаш. Да ги връзваш за знак на ръката си и да бъдат като превръзка на челото ти. И да ги написваш върху стълбовете на вратите на къщата си и на портите си“ (Вт. 6:7-9, срв. 11:18, 19).

Детето се влияе от цялостната атмосфера в дома. Родителите не могат

да придадат духовност само чрез семейното богослужение. Тя трябва да дойде от тяхното постоянно доверие в Исус; да се проявява в начина им на живот, в облеклото им и дори в подреждането и украсяването на дома. Да познава Бог като обичаш родител, това е от жизнено значение за християнското израстване на детето.

5. Да се учат на послушание. „Възпитавай детето отрано в подходящия за него път и то няма да се отклони от него дори когато остарее“ (Пр. 22:6). Какво включва по необходимост това възпитание? Дисциплината е нещо много повече от наказанието. Наказанието обикновено се занимава с миналото, докато дисциплината гледа в бъдещето. Дисциплината е процес на обучение, при който младежът е поверен на родителите за възпитание, ръководство и пример. Тя означава да се преподават важните принципи на вярност, истинност, справедливост, постоянство, търпение, ред, милост, великодушие и труд.

Когато децата се научат отрано да се подчиняват безусловно на родителите си, авторитетът, не им създава проблеми в живота. Но видът на послушание, на който се учат, е също от значение. Истинското послушание не идва просто защото се изисква, то извира отвътре. Тайната на това послушание лежи в новородението.

Този, който се опитва да пази Божиите заповеди само от чувство

за дълг – защото от него се изисква да прави това, – няма да влезе никога в радостта от послушането. Той не е послушен... Истинското послушание е външен израз на вътрешен принцип. То произлиза от любов към правдата, от любов към Бог и Неговия закон. Същността на цялата правда е вяръност към нашия Изкупител. Това ще ни води да вършим правото, защото е право, защото вършенето на правда е угодно на Бог.²⁴

6. Социализация и развиване на езика. Именно в семейството децата се приспособяват към обществото като членове на човечеството с произтичащите от това отговорности и привилегии. Социализацията е процес, чрез който децата научават основните умения за живот в обществото. Езикът с всичките негови нюанси е едно от първите неща, които детето усвоява. Следователно езикът, използван в дома, се нуждае от внимателен контрол, тъй като той разкрива Божия характер. Детето би трябвало често да чува радостни и спонтанни изрази на любов между членовете на семейството и хваления към Бог.

7. Полова идентичност. Именно в дома чрез благотворни и здрави взаимоотношения между мъжкия и женския пол, които изграждат цялостната семейна система, децата се научават да живеят като мъже и жени в обществото. Необходимо е възрастните да ги научат да ценят

красотата на развиващата се в тях сексуалност чрез правилна и подходяща информация. Тяхна е и отговорността да предпазят децата от злоупотреба със секса.

8. Да се научат стойностите. Основната социализираща функция на дома е да осигури усвояване на стойностите, възприети от семейството. Семейната ценностна ориентация и религиозните идеи не винаги съвпадат. Родителите може да имат претенции, че се придържат към известни религиозни принципи, но ценностите, които издигат като пример пред децата си, да не са в съгласие с тези принципи. Важно е родителите да бъдат последователни.

Разширеното семейство.

Бракът, както Бог го е замислил, е затворен; семейството не е. В едно изключително динамично общество, каквото е съвременното, човек рядко намира големи семейства – баби и дядовци, братя и сестри, братовчеди, всички живеещи в близко съседство. Църковното семейство може да помогне на тези, които са далеч от своя род или семейство или нямат такова, да намерят истинските стойности и да споделят чувството си за принадлежност. Тук и самотните родители могат да намерят благоприятна среда за възпитание на своите деца с любов и нежна загриженост. И църквата може да осигури подходящи образци за поведение, които липсват у дома.

Като се научават да обичат възрастните хора в църквата, децата се учат на уважение. А възрастните могат да преживеят задоволството от възможността да обичат и да се радват на малките деца. „Да! Дори до старост и бели коси, Боже, не ме оставяй, докато не разглася сила-та Ти на бъдещия род, Твоята мощ – на всички бъдещи поколения“ (Пс. 71:18).

Бог отделя специално внимание на възрастните, когато казва: „Белите коси са венец на слава, когато се намират по пътя на правдата“ (Пр. 16:31), и „даже до старостта ви аз съм същият и докато побелеете, аз ще ви нося. аз ви направих и аз ще ви държа. Да! аз ще ви нося и избавям“ (Ис. 46:4).

В църквата неженените или самотните могат да намерят особено място, където да бъдат обичани и ценени, както и да споделят своята любов и енергия. Чрез нейната служба те могат да разберат Божията грижа за тях: „Наистина те възлюбих с вечна любов; затова продължих да показвам милост към теб“ (Йер. 31:3).

Част от „истинската религия“ е и специалната грижа за тези, които са в нужда (Як. 1:27; Изх. 22:22; Вт. 24:17; 26:12; Пр. 23:10; Ис. 1:17). Църковното семейство има особената

възможност и привилегия да осигури пристан, подслон и място за тези, които нямат семейство, тя може да обгърне и включи всеки член в своето единство, за което Христос казва, че ще бъде белег за самото християнство (Йоан 17:20-23).

ОБРЪЩАНЕТО

Тъй като семейството е душата на църквата и обществото, християнското семейство ще бъде инструмент за спечелване и поддържане на членовете си за Господ. Последните стихове на Стария завет са пророчество за това, което ще стане преди завръщането на нашия Господ: „Ето, аз ще ви изпратя пророк Илиия, преди да дойде великият и страшен ден Господен; и той ще обърне сърцето на бащите към децата и сърцето на децата – към бащите им“ (Мал. 4:5, 6). Докато много сили днес се опитват да разединят членовете на семейството, Божият зов е за ново съединяване, за ново обединяване и утвърждаване, за обръщане и възстановяване. И тези семейства, които отговорят на Неговия зов, ще имат сила, която ще разкрива истинското християнство. Църквите, съставени от тези семейства, ще растат; млади им хора няма да излизат от тях; те ще носят на света ясна светлина за Бог.

Бележки

1. Срв. Ellen G. White, Education, p. 20.
2. A. W. Spalding, Makers of the Home (Mountain View, CA: Pacific Press, 1928), p. 58.
3. Фактът, че Адам е носел отговорност за планетата, е доказателство, че Бог го е държал отговорен за греха, въпреки че той не е съгрешил първи (Бит. 3:9). Когато сравнява

двамата „адамовци“, Новият завет също приписва на Адам отговорността за навлизането на греха и смъртта (Рим. 5:12; 1 Кор. 15:22, срв. White, *Great Controversy*, p. 647).

4. „Самият Бог даде на Адам другарка. Той промисли „подходящ помощник“ – помощник, който да му съответства, пригоден да му бъде приятел и едно с него в любов и състрадание. Ева бе създадена от едно ребро, взето от гърдите на Адам. Това означава, че тя не трябва да го владее като главата, нито пък да бъде тъпкана под нозете му като по-нисша, но да му бъде равна, да бъде обичана и закриляна от него“ (White, *Patriarchs and Prophets*, p. 46).

5. За повече информация върху заветните аспекти на брака вж. „Marriage as Covenant“ in *Covenant and Marriage: Partnership and Commitment* (Leader's Notebook) (Nashville: Family Ministry Department, Sunday School Board of the Southern Baptist Convention, 1987), pp. 51-60.

6. Вж. SDA Church Manual, pp. 150, 151; F. M. Wilcox, „Marrying Unbelievers“; Review and Herald, July 2, 1914, pp. 9,10; G. B. Thompson, „Marrying Unbelievers: „Can Two Walk Together, Except They Be Agreed?“; Review and Herald, July 31, 1941, pp. 2, 12-14; F. M. Wilcox, „The Marriage Relationship, Following the Divine Order“; Review and Herald, May 4, 1944, pp. 1-4; White, *Testimonies*, vol. 4, pp. 503-508.

7. Walter Trobisch, *I Married You* (New York, N.Y.: Harper and Row, 1971), p. 18.

8. Ed. Wheat, *Love Life For Every Married Couple* (Grand Rapids: Zondervan, 1980), p. 72.

9. Пак там, с. 62.

10. White, *Patriarchs and Prophets*, pp. 58, 59.

11. Вж. например White, *The Ministry Of Healing*, p. 361; White, *Messages to Young People* (Nashville: Southern Pub. Assn., 1930), p. 451.

12. Вж. също White, *Patriarchs and Prophets*, pp. 145, 208, 337, 338; White, *Spiritual Gifts*, vol. 3, pp. 104, 105; vol. 4a, 0. 86.

13. Wheat, *Love Life for Every Married Couple*, p. 202. Вж. също „The Divorce Court or the Cross“ в Roy Hession, *Forgotten Factors... An Aid to Deeper Repentance of the Forgotten Factors of Sexual Misbehavior* (Fort Washington, PA: Christian Literature Crusade, 1976); Wheat, „How to Save Your Marriage Alone“ в *Love Life*, and Gary Chapman, *Hope for the Separated: Wounded Marriages Can Be Healed* (Chicago: Moody Press, 1982).

14. SDA Church Manual, p. 175.

15. Вж. Hession, *Forgotten Factors*. Помагайки на съгрешилите да се покаят и да намерят прощение в един любещ Бог, тази прекрасна книга очертава внимателно по-дълбоките въпроси на сексуалната неморалност.

16. White, *Testimonies*, vol. 1, p. 307. Тя също така пише: „Ние, жените, трябва да помним, че Бог ни е направил подчинени на съпрузите си. Той е главата и нашите преценки, възгледи и разсъждения трябва да се съобразяват с неговите, доколкото е възможно. Ако не, предпочитанието в Божието слово се дава на съпруга там, където не е въпрос на съвест. Ние трябва да се покорим на главата“ (E. G. White, Letter 5, 1861).

17. E. G. White, Manuscript 17, 1891. Вж. също Larry Christenson, *The Christian Family* (Minneapolis, MN: Bethany Fellowship, 1970).

18. За идеи за динамично семейно богослужение вж. John and Millie Youngberg. *Heart Tuning: A Guide to Better Family Worship* (Washington, D. C.: Review and Herald, 1985); Christenson, *The Christian Family*, pp.157-197.

19. White, *The Adventist Home*, pp. 231, 232.

20. Родителите, които трябва да поставят детето си под грижите на друг човек, нека да

изберат някой, който има сходни на техните ценности, така че да има пълно сътрудничество в отглеждането на детето в любов и страх от Бог. Те трябва да наблюдават внимателно децата, с които общува детето им. Искат ли то да е като другите деца? Децата научават всичко прекалено бързо и незаличимо – всички аспекти от грижата за детето трябва да бъдат проучени съзнателно.

21. Edith Schaefer, *What Is a Family?* (Old Tappan, NJ: Fleming H. Revell Co., 1975), p. 47.

22. Вж. White, *The Desire of Ages*, p. 512; White, *The Adventist Home*, pp. 255-259.

23. Вж. Gary Smalley and John Trent, *The Blessing* (Nashville: Thomas Nelson Publishers, 1986). Авторите описват внимателно как даряването на безусловна любов или въздържането от нея от страна на родителите е ключът към емоционалното и психическото благоденствие на развиващото се дете.

24. White, *Christ's Object Lessons*, p. 97.

